

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881.   Andra Kammaren.   N:o 30.

Lördagen den 26 Mars.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 19 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Herr *J. Andersson* i Häckenäs anmäldes vara af sjukdom för närvarande förhindrad att deltaga i Kammarens förhandlingar.

Äfvenledes upplästes ett af Herr Ljunggren insändt så lydande sjukbetyg:

Ledamoten af Andra Kammaren Lieutnant Sigge Ljunggren är sängliggande sjuk af febersjukdom, betygas. Stockholm den 26 Mars 1881.

Alrik Ljunggren,
Medicine Doktor.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna nådiga proposition, angående förhöjning af anslaget till Hans Kongl. Höghet Kronprinsen m. m.

§ 4.

Föredrogos och bordlades för andra gången Konstitutions-Utskottets Utlåtanden N:is 5, 6, 7 och 8.

§ 5.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets Memorial N:o 35, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga
Andra Kammarens Prot. 1881. N:o 30.

beslut i anledning af väckt fråga om ersättning åt f. landtbrukaren Sven Johan Bladh för hos honom anställdt olaga beslag.

Punkten 1:

Utskottets i denna punkt framlagda förslag till voteringsproposition godkändes.

Punkten 2:

Bifölls.

§ 6.

Föredrogos och bordlades å nyo Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 36, 37, 38, 39 och 40.

I sammanhang med sistberörda ärendes bordläggning yttrade

Herr Key: Till vinnande af tid tager jag mig friheten hos Herr Talmannen anhålla om framställande af den proposition, att Stats-Utskottets nyss föredragna Utlåtande N:o 40 måtte på föredragningslistan uppföras näst efter Banko-Utskottets Utlåtande N:o 9 angående uppförande af ett riksbankshus å Helgeandsholmen.

Hvad Herr Key sålunda föreslagit, blef af Kammaren bifallet.

Vidare blefvo för andra gången bordlagda:

Banko-Utskottets Memorial N:o 10 samt Utlåtanden N:is 11 och 12; äfvensom

Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 och 42.

§ 7.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 30, i anledning af väckt motion om ändring i Kongl. kungörelsen den 24 Maj 1878, angående öfverlåtelse af åbo- och skatterätt till under bruk skatteköpta hemman.

§ 8.

Ang. köpeskillingen vid skatteköp af Visingsö skolegodshemman.

Till behandling förekom Stats-Utskottets Utlåtande N:o 31, i anledning af väckta motioner om bestämmande af viss grund för beräkningen af köpeskillingen vid skatteköp af Visingsö skolegodshemman.

Inom Första Kammaren hade Herr *C. J. Pettersson* (uti motionen N:o 35) ooh inom Andra Kammaren Herr *J. Anderson* i Tenhult (uti motionen N:o 103) föreslagit, att Riksdagen måtte bestämma, att åboarne å de till Visingsö skolegods hörande hemman — hvilka åboar genom Kongl. Maj:ts nådiga bref den 9 Decèmbet 1871 hade beviljats rätt att till skatte lösa sina hemman, efter det anbud å skatteköpeskillingens belopp blifvit ingifna till konsistorium i Vexiö, som egde att samma anbud antaga eller förkasta — skulle få skatteköpa hemmanen efter en köpeskilling, beräknad i enlighet med hvad Kammarkollegium i sådant afseende uti underdånigt utlåtande den 1 Maj 1865 föreslagit, eller till 5 procent af taxeringsvärdet.

Ang. köpeskillingen vid skatteköp af Visingsö skolegodshemman.
(Forts.)

Utskottet hade hemställt, att berörda motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragning af denna hemställan yttrade

Herr *J. Anderson* i Tenhult: Säkerligen finnes det icke inom denna Kammare någon, som icke har sig bekant, att det förut funnits en lag, som tillåtit en person att förordna om sin egendom till förmån för en viss person inom familjen eller släkten. Likaså är jag förvissad, att hvar och en har sig bekant, att denna lag till följd af de orättvisor den visade sig medföra numera blifvit upphäfd. Men de fideikommiss, som tillkommit, medan lagen ännu var gällande, hafva vi fortfarande i behåll. De hemman, hvarom här är fråga, äro så nära jemförliga med fideikommiss, som de kunna vara, i ty att besittningsrätten till dem öfvergår från föräldrarne till äldste sonen, och, om endast döttrar finnas, till den äldsta bland dem. Om således inom familjen finnas åtta barn — en siffr som icke är för stor, då jag skulle kunna anföra exempel på större — så är det endast ett af dem, som kan påräkna något arf ur föräldrahuset. Man kan om de lagbestämmelser, som möjliggöra sådant, icke säga, att de hjälpa tu och stjelpa sju, utan att de hjälpa en och stjelpa sju. De hemman, hvarom nu är fråga, äro mycket litet beskattade, nemligen med omkring en procent af taxeringsvärdet. Det är således lätt att finna, att det utaf barnen, som får öfvertaga hemmanet, får stora fördelar framför sina syskon. Om t. ex. taxeringsvärdet å ett sådant hemman utgör 8,000 kronor, såsom fallet är å somliga ställen, så uppgår skatten därför till endast 80 kronor per år, hvilket belopp icke är stort mera än hvad andra hemman kunna få gifva endast i augmentsräntor. Jag har här i min hand en debetsedel, som visar, att å ett dylikt hemman det debiterade beloppet utgör efter 1880 års markegångspris 80 kronor 97 öre. Detta hemmans taxeringsvärde är upptaget till 8,000 kronor. Om nu i en familj, som eger ett sådant hemman, finnas flera barn, så antager jag att föräldrarne, så framt de icke i öfrigt be-

Ang. köpeskil-lingen vid skatteköp af Vingsö skolegodshemman. finna sig i goda vilkor, icke äro i tillfälle att kunna göra några synnerligen stora besparingar. Häraf blir följdén att, om hemmanet öfverlättes åt ett af barnen, de öfriga blifva nästan arflösa. Det händer visserligen, att vid en sådan öfverlåtelse föräldrarne stadga

(Forts.)

att det af barnet, som eger rätt öfvertaga besittningsrätten, skall utbetala en viss summa till sina syskon; men om äldsta barnet icke vill gå in på föräldrarnes önskan i det fallet, så kan naturligtvis barnet icke tvingas dertill emot sin vilja. Skulle nu emellertid äldste sonen eller dottern gå in på föräldrarnes vilja, så kan i allt fall en stor orättvisa blifva begången. Jag känner särskildt en familj, som hade två söner, af hvilka den äldre, som jag vill benämna med hans rätta namn Sven, skulle betala 3,000 kronor för att utlösa sin yngre broder. Sedan nu den äldre sonen tillträdde hemmanet, så ingick han äktenskap med en flicka, som i hemgift medförde en mindre fastighet, som sedermera såldes för 3,000 kronor, hvarmed skuldsedeln till den yngre brodern infriades. Efter några års förlopp afled Sven, efterlemnande tvenne döttrar. Han hade emellertid under dessa år på odlingar och dikningsföretag m. m. nedlagt inkomsterna från hemmanet, ja, till och med satt sig i skuld. Vid arfskiftet, der jag var närvarande, tilldelades besittningsrätten åt den äldre dottern; modern, som dock fört penningar för försåld fastighet i boet, fick endast så mycket, som återstod af lösegendomen, till ett värde af några hundra kronor, hvaremot den yngre dottern icke fick det ringaste med undantag af några gångkläder. Under sådana förhållanden må det icke anses underligt, att man yrkar, att dessa hemman, hvarom nu är fråga, må kunna skattelösas, på det att föräldrar må kunna blifva i tillfälle att bereda någorlunda lika arfsrätt åt sina barn.

Då det emellertid icke är tänkbart, att Kammaren skulle vilja vidtaga någon ändring i Utskottets förslag på annat sätt än genom frågans återremitterande till Utskottet, så får jag härmed anhålla, att Herr Talmannen ville framställa proposition på återremiss.

Vidare anfördes icke. Sedan Herr Talmannen framställt propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock, enligt Herr Andersons yrkande, på återremiss, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 9.

Ang. inkomsten från de ecklesiastiska boställsskogarne.

Föredrogs Stats-Utskottets Utlåtande N:o 32, i anledning af väckt motion om anslående af en del utaf behållna inkomsten från de ecklesiastiska boställsskogarne till det pastorat, hvarinom sådana skogar äro belägna.

Uti nämnda motion, som afgifvits inom Andra Kammaren af Herr *C. Ekman* (motionen N:o 118), var föreslaget, att Riksdagen

mätte för sin del besluta, det hälften af behållna inkomsten från de ecklesiastika boställsskogarne i riket mätte tillfalla de pastorat, hvarinom boställena äro belägna, för att användas till bestridande af kostnader för nybyggnad och underhåll af kyrka och prestboställets hus.

Ang. inkomsten från de ecklesiastika boställsskogarne.
(Forts.)

Utskottet hade i fråga om förevarande motion tillstyrkt, att densamma icke mätte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr C. Ekman anförde: Jag skulle visserligen kunna vara i tillfälle att för Kammaren framlägga ganska många skäl till försvar för min motion; men då jag vet dess öde vara på förhand gifvet och tillika känner, att Kammaren icke låter af nya skäl böja sig, så skall jag inskränka mig till att yrka afslag å Utskottets förslag och bifall till min motion.

Herr O. B. Olsson: Jag skall också fatta mig kort; hvarför jag inskränker mig till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de yrkanden, som blifvit gjorda, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 10.

Till afgörande företogs Stats-Utskottets Utlåtande N:o 33, i anledning af såväl en af Kongl. Maj:t afgifven nådig proposition som ock enskilde motionärers framställningar i fråga om eftergift af kronans rätt till danaarf.

Punkten 1:

Bifölls.

Punkten 2:

Utskottet hade hemställt,

att Herr I. Asklöfs inom Andra Kammaren väckta motion N:o 9 — deruti föreslagits, att, efter afdrag af kammaradvokatfiskalens andel, Riksdagen ville åt S:t Johannes församlings skolråd bevilja utbekommande af ett Kongl. Maj:t och kronan tillfallet danaarf efter kusken Jan Erik Eriksson — icke mätte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Ang. danaarf efter kusken J. E. Eriksson.

Herr E. G. Boström yttrade: Utskottet har i frågor om afstående af kronans rätt till danaarf åt kommuner velat etablera den

Ang. danaarf
efter kusken
J. E. Eriksson.

(Forts.)

principen, att gjord framställning derom icke borde bifallas, såvida den icke utgått från Kongl. Maj:t. För min del har jag icke reda på, när denna princip etablerades. Jag vet blott, att en af Herr Liss Olof Larsson vid förra riksdagen väckt dylik fråga icke vann Riksdagens bifall; men denna omständighet kan väl icke utgöra giltigt skäl att afslå *alla* motioner af ifrågavarande slag. För min del finner jag det vara billigt, att den kommun, inom hvilken en person vistats en längre tid, får, derest han aflider utan arfvingar, rätt till hans qvarlätenskap, åtminstone då kommunen icke använder dessa medel till bestridande af de löpande utgifterna, utan till folkskoleväsendets förbättrande.

Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr O. B. Olsson: Om motionären icke har reda på, när ifrågavarande princip etablerades, så rår icke Kammaren därför. Den fattades emellertid vid 1872 års riksdag och sedan dess har icke utan på regeringens initiativ kronans rätt till danaarf afståtts åt någon annan kommun än vissa stadskommuner, der källarfrihetsrättigheterna qvittats mot danaarf eller del deraf med undantag af ett danaarf, der beloppet uppgick endast till 39 kronor.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkten 3:

Blef jemväl bifallen.

§ 11.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 34, i anledning af väckt motion angående eftergift af kronans rätt till vissa uppgifna fastighetslotter af krononatur.

§ 12.

Föredrogs Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 7, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande vissa punkter af Utskottets Betänkande N:o 4 angående tullbevillningen.

Punkterna 1—6:

De af Utskottet deri föreslagna voteringspropositioner blefvo, hvar efter annan, af Kammaren godkända.

Punkten 7:

Lades till handlingarne.

§ 13.

Till bordläggning anmäldes:

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 23), med anledning af Herr A. Hedins motion om pröfning i gymnastik och vapenföring vid maturitetsexamen; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtanden:

N:o 7 (i samlingen N:o 24), i anledning af väckt motion om ändring i 42 § af Kongl. förordningen angående hushållningen med allmänna skogarne i riket den 29 Juni 1866; och

N:o 8 (i samlingen N:o 25), med anledning af väckt motion om ändring i fattigvårdsförordningens stadgande angående hemortsrätt.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 14.

Föredrogs och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 15, om ändring uti nu gällande formulär för fyrktalslängd.

§ 15.

Justerades protokollsutdrag; och åtskildes derefter Kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.
